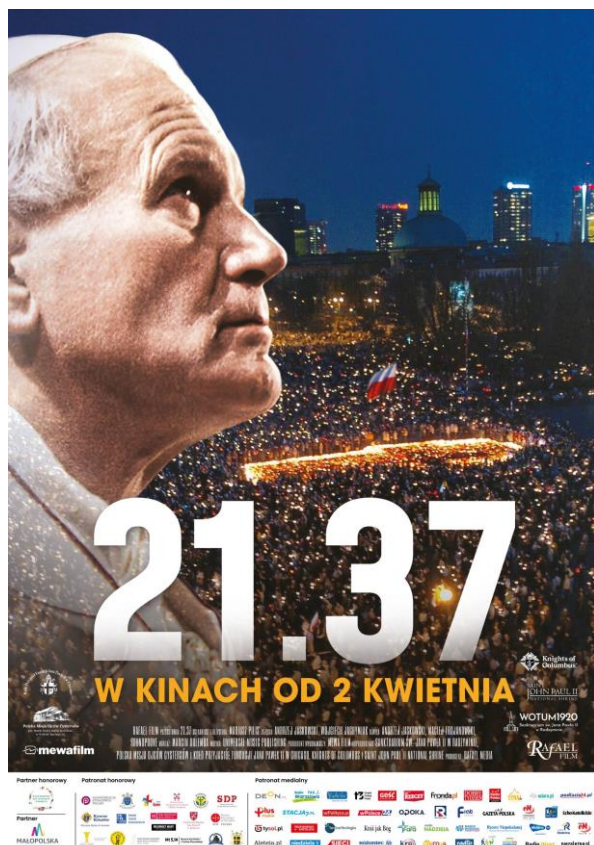

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Bliski papież z dalekiego kraju

scenariusz lekcji na podstawie filmu 21.37

Niniejszy scenariusz może służyć do przeprowadzenia lekcji dowolnego przedmiotu, którego cele kształcenia i wymagania edukacyjne są zbieżne z tematyką filmu. Nauczyciel – stosownie do nauczanego przedmiotu oraz poziomu klasy – samodzielnie wybiera zarówno realizowane cele, kryteria sukcesu oraz metody pracy na lekcji, jak również może zmodyfikować je według potrzeb.

Cele – wymagania ogólne:

- prezentacja wydarzeń z 2 kwietnia 2005 roku;
- ukazanie świadectw osób związanych z odejściem Jana Pawła II;
- podkreślenie wielkości papieża-Polaka potwierdzonej przez różnych świadków;

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

- uświadomienie wyjątkowej roli, jaką Jan Paweł II odgrywał w polskim społeczeństwie;
- przybliżenie nastroju panującego wśród wiernych przed 20 laty związanego z odejściem papieża;
- utrwalanie pamięci o Janie Pawle II w dzisiejszym społeczeństwie.

Treści – wymagania szczegółowe. Uczeń na podstawie filmu i posiadanej wiedzy:

- poprawnie interpretuje tytuł filmu w kontekście daty i godziny śmierci papieża Jana Pawła II;
- przytacza wybrane fakty z filmu związane z odejściem papieża-Polaka;
- nazywa wybrane postaci występujące w filmie;
- streszcza historie wybranych postaci związane z Janem Pawłem II;
- odwołuje się do wyjątkowych wydarzeń towarzyszących śmierci papieża;
- podaje z pamięci niektóre określenia papieża-Polaka występujące w filmie;
- podaje argumenty wskazujące na wyjątkowość papieża;
- wskazuje wydarzenia potwierdzające wielki szacunek wobec Jana Pawła II różnych osób i grup społecznych;
- charakteryzuje zachowanie postaci związane z pożegnaniem papieża;
- omawia sposoby reakcji społeczeństwa na śmierć Jana Pawła II zarówno w 2005 roku, jak i w późniejszych latach;
- określa sposób postrzegania papieża-Polaka w dzisiejszym świecie;
- proponuje sposoby aktualizowania wiedzy o osobie i dziełach Jana Pawła II wśród dzisiejszej młodzieży.

Metody:

projekcja, giełda pomysłów, kartka z dziennika, praca z tekstem, mapa myśli, kapsuła czasu, ja mam.. kto ma?, 1 z 27, projektowanie memów.

Kryteria sukcesu:

- poprawnie podasz dokładną datę oraz godzinę śmierci papieża Jana Pawła II;

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

- na podstawie filmu opiszesz zachowanie bohaterów reprezentujących różne zawody i środowiska w związku ze śmiercią papieża;
- wskażesz co najmniej cztery postaci występujące w filmie, podając ich imię i nazwisko lub opisowo scharakteryzujesz ich rolę;
- w skrócie opowiesz historie wyliczonych przez Ciebie osób związanych z Janem Pawłem II;
- wskażesz wspomnienia bohaterów filmu, które mogą być odczytane w perspektywie wiary jako wyjątkowe interwencje Jana Pawła II po jego śmierci;
- podasz jedno z padających w filmie określeń Jana Pawła II (np. „Boży Atleta” lub „papież papieży”) i wyjaśnisz je na podstawie filmu oraz posiadanej wiedzy;
- przytoczysz fakt z życia Jana Pawła II lub historię z nim związaną, które wyróżniają go spośród innych następców św. Piotra;
- opowiesz o wybranym wydarzeniu przedstawionym w filmie (np. przerwany mecz, mecz pojednania, reakcje dzwonników lub inne) potwierdzającym, że szacunek do papieża łączył nawet tych ludzi, którzy na co dzień byli sobie dalecy lub wrogo do siebie nastawieni;
- odwołując się do wybranych przykładów zachowania bohaterów filmu, uzasadnisz, że ludzie traktowali odejście Jana Pawła II jak utratę kogoś bliskiego, nawet jeśli nigdy nie spotkali się z nim osobiście;
- wskażesz różne sposoby reagowania ludzi na wieść o śmierci papieża – płacz, modlitwy, spowiedź, zapalanie zniczy, przynoszenie kwiatów;
- zaprezentujesz współcześnie wyrażane opinie o Janie Pawle II formułowane przez różnych przedstawicieli społeczeństwa;
- podasz znane Ci przykłady upowszechniania osoby i myśli Jana Pawła II lub zaproponujesz własne pomysły na promowanie papieża w Twoim środowisku.

Modlitwa

Nauczyciel wyświetla lub rozdaje uczniom tekst modlitwy, której Karol Wojtyła nauczył się od swojego ojca, a potem odmawiał ją każdego dnia. Jej treść przekazał podczas pierwszej pielgrzymki do Polski w 1979 roku:

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

„Duchu Święty, proszę Cię

o dar mądrości do lepszego poznawania Ciebie i Twoich doskonałości Bożych;

o dar rozumu do lepszego zrozumienia ducha tajemnic wiary świętej;

o dar umiejętności, abym w życiu kierował się zasadami tejże wiary;

o dar rady, abym we wszystkim u Ciebie szukał rady i u Ciebie ją zawsze znajdował;

o dar męstwa, aby żadna bojaźń ani względy ziemskie nie mogły mnie od Ciebie oderwać;

o dar pobożności, abym zawsze służył Twojemu Majestatowi z synowską miłością;

o dar bojaźni Bożej, abym lękał się grzechu, który Ciebie, o Boże, obraża.

Amen”¹.

Wprowadzenie

Projekcja

Nauczyciel odtwarza zwiastun filmu *21.37*.

Giełda pomysłów

Uczniowie otrzymują małe kartki samoprzylepne lub elektrostatyczne, na których po obejrzeniu zwiastuna każdy ma za zadanie określić jednym słowem nastrój panujący wśród ludzi przedstawionych w filmie. W miarę możliwości na tablicy lub ścianie wieszają plakaty z Janem Pawłem II, uczniowie przyklejają swoje odpowiedzi, a jedna osoba odczytuje je (w przypadku dobrze zintegrowanych i aktywnych klas zadanie może być zastąpione ustnymi wypowiedziami).

Nauczyciel podkreśla, że większość osób, które były wtedy świadome tego epokowego wydarzenia, do dziś pamięta doskonale wszystkie te emocje i tę wspólnotę ducha, jaka wytworzyła się na wieść o śmierci papieża – mimo iż w związku z chorobą odejście Jana Pawła II do domu Ojca było spodziewane. Godzina 21.37 widziana na zegarku nawet w innym dniu czy miesiącu pozostała symbolem; dla starszych pokoleń wraz z datą 16 października 1978 roku, gdy Karol Wojtyła został papieżem.

Rozwinięcie

---

¹ <https://dolinamodlitwy.pl/modlitwa-jana-pawla-ii-do-ducha-swietego/> [10.03.2025].

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Kartka z dziennika

Korzystając z dotychczasowej wiedzy oraz treści ukazanych w filmie, uczniowie wcielają się w rolę dziennikarzy, których zadaniem jest sporządzenie krótkiej notatki z danego dnia (można ustalić jej długość na np. 5 zdań). Dla zróżnicowania pracy uczniowie odliczają do 3, następnie:

„jedyński” – sporządzają notatkę z wieczora 1 kwietnia 2005 roku;

„dwójki” – sporządzają notatkę z 2 kwietnia 2005 roku z godz. 21.40;

„trójki” – sporządzają notatkę z 3 kwietnia ok. południa.

Nauczyciel może zaproponować inny podział pracy. Chętni lub wybrani uczniowie odczytują swoje propozycje. W podsumowaniu zadania nauczyciel podkreśla, że choć każde ludzkie życie ma swój kres i liczone się z tym, że papież odejdzie do domu Ojca, to mimo tej świadomości potwierdzona przez Watykan informacja o śmierci Jana Pawła II zasmuciła ludzi na całym świecie. Nie tylko katolików, ale także wyznawców innych religii, ateistów... wszystkich, którzy byli świadomi zasług papieża-Polaka w dziejach Polski, Europy i świata.

Praca z tekstem

Uczniowie otrzymują tekst z załącznika 1 – fragment raportu z badań CBOS lub nauczyciel wyświetla ten tekst. Kolorem zaznaczone są te reakcje społeczności na śmierć papieża, które zostały ukazane w filmie. Przy potwierdzeniu występowania w filmie danego zachowania uczniowie w miarę możliwości doprecyzowują odpowiedzi, przytaczając konkretną postać lub scenę z filmu.

Podsumowując zadanie, nauczyciel stwierdza, że ukazane w filmie sposoby przeżywania żałoby po Ojcu Świętym to tylko część tego, co się działo w Polsce i na świecie po 2 kwietnia 2005 roku.

Mapa myśli

Uczniowie wspólnie na tablicy tworzą sieć powiązań dla następującego zapisu:

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Jan Paweł II

2 kwietnia 2005 r.

godz. 21.37

Nauczyciel zachęca do odszukania powiązanych haseł w filmie. W razie potrzeby przypomina wybrane sceny lub dopowiada, z czym jeszcze można powiązać zapisane informacje z życia papieża (np. imię i nazwisko, określenia papieża, synonimy terminu „papież”; godzina – Jasna Góra – czas po Apelu Jasnogórskim, pobożność maryjna papieża, hasło papieskie..., data – wigilia Święta Bożego Miłosierdzia, św. Faustyna, Jezu, ufam Tobie, objawienia...).

W ramach podsumowania nauczyciel może odczytać następujące fragmenty:

„Miłosierny i łagodny jest Pan (Ps 112 [111],4), który umiłował nas wielką miłością (Ef 2,4) i w swej niewypowiedzianej dobroci darował nam swego Jednorodzonego Syna jako Odkupiciela, aby przez Jego śmierć i zmartwychwstanie otworzyć rodzajowi ludzkiemu drogę do życia wiecznego, oraz by Jego przybrani synowie, przyjmując Jego miłosierdzie pośrodku Jego świątyni, głosili Jego chwałę aż po krańce ziemi. W naszych zaś czasach chrześcijanie w wielu częściach świata pragną wielbić Boże Miłosierdzie w liturgii, zwłaszcza świętując tajemnicę paschalną, w której największym blaskiem jaśnieje Boża łaskawość wobec wszystkich ludzi. Przychylając się do ich prośb, Ojciec Święty Jan Paweł II łaskawie polecił, aby w Mszale Rzymskim po tytule „II Niedziela Wielkanocna” dodać określenie „czyli Miłosierdzia Bożego”².

„Ile razy doświadczyłem tego, że Matka Bożego Syna zwraca swe miłosierne oczy ku troskom człowieka strapionego i wyprasza łaskę takiego rozwiązania trudnych spraw (...) Matko Najświętsza, Pani Kalwaryjska, wyprasza także i mnie siły ciała i ducha, abym wypełnił do końca misję, którą mi zlecił Zmartwychwstały.

Tobie oddaję wszystkie owoce mego życia i posługi;

Tobie zawierzam losy Kościoła;

Tobie polecam mój naród;

---

² Dekret Dykasterii ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (5.05.2000), <https://www.faustyna.pl/zmbm/ustanowienie-swieta-milosierdzia/> [10.03.2025].

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Tobie ufam

i Tobie raz jeszcze wyznaję:

Totus Tuus, Maria!

Totus Tuus. Amen”³.

Kapsuła czasu

Nauczyciel odczytuje z osobnych kartek wypowiedzi postaci z filmu (zał. 2). Warto mieć je złożone w pudełku lub szkatułce z wyraźnie zapisaną datą: 2 kwietnia 2005 roku.

Każdy z uczniów zapisuje swoje wrażenia i refleksje z filmu na kartce. Chętne osoby mogą odczytać swoje refleksje. Na koniec kartki zostają zebrane do drugiego pudełka z datą: 2 kwietnia 2025 roku.

Zakończenie

Ja mam... kto ma...?

W celu podsumowania zajęć nauczyciel rozdaje uczniom karty z załącznika „Ja mam kto ma 21.37”. Ważne, by wszystkie karty były wykorzystane – w razie trudności z rozdaniem ich uczniom z powodu liczebności grupy, nauczyciel może sobie pozostawić kilka kart. W klasach młodych lub słabiej pracujących uczniowie mogą zostać podzieleni na grupy i wspólnie szukać odpowiedzi.

(warto zalaminować karty po wydruku, by służyły na dłużej).

1 z 27

Nauczyciel wyjaśnia, że tak jak dzwon Zygmunta po śmierci papieża bił 27 minut – minutę za każdy rozpoczęty rok pontyfikatu – tak uczniowie mają wylosować jeden z dwudziestu siedmiu cytatów z orędzi papieża na Światowe Dni Młodzieży. Zadaniem ucznia/uczniów będzie ułożyć pytanie nurtujące dzisiejszą młodzież, na które odpowiedziami mogą być wypowiedziane niegdyś słowa papieża (załącznik: Cytaty ŚDM).

Akcja: MEMoryzacja

---

³ Jan Paweł II, Homilia podczas ostatniej w Polsce Mszy św. w Kalwarii Zebrzydowskiej (19.08.2002), <https://adonai.pl/jp2/?id=128> [10.03.2025].

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Nauczyciel nawiązuje do memów internetowych (pamiętając o tym, że niektóre z nich mają charakter obraźliwy). Warto, by wcześniej poszerzył swą wiedzę w zakresie tej formy przekazu. W opinii badaczy, „w ujęciu podanym przez J. Srokę mem internetowy oznacza reprezentację idei lub pojęcia, przybierającą formę zarówno obrazka, wiadomości e-mail, jak i pliku wideo, która w sposób wirusowy rozprzestrzenia się pomiędzy osobami za pośrednictwem Internetu. Podobną definicję przyjmuje M. Zaremba, twierdząc, że mem internetowy to dowolny fragment informacji, który jest rozpowszechniany i powielany przy użyciu technologii występujących w Internecie”⁴. Definicja więc nie wyklucza pozytywnego zastosowania memów, co warto wykorzystać w celu zachowania pamięci o papieżu (w razie potrzeby nauczyciel wyjaśnia pojęcie: memoryzacja). Można nawiązać do bohaterów filmu, którzy nie tylko ze swojej strony deklarowali, że nie zapomną o papieżu i chwilach jego odchodzenia, ale wręcz uważają za obowiązek Polaków – zachować pamięć o „synu polskiej ziemi”, jak nazywał siebie Ojciec Święty.

Uczniowie indywidualnie lub w parach projektują memy utrwalające treści zaczerpnięte z filmu *21.37*, np. przytoczenie słów któregoś z bohaterów lub opis sytuacji czy wydarzenia przedstawionego w filmie jako zasługi papieża. Alternatywnie nauczyciel może przygotować i rozdać wybrane fragmenty Listu do młodych *Parati semper* napisanego przez Jana Pawła II z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży.

W podsumowaniu zajęć nauczyciel podkreśla, że przeżywana dwudziesta rocznica śmierci Jana Pawła II jest okazją do tego, by raz jeszcze zwrócić uwagę na osobę i dzieło Jana Pawła II, który pielgrzymując na ziemi, pozostawił wiele dobra. Również odchodząc, zostawił „załączek nadziei”, że nie ma takich różnic, które by uniemożliwiały zjednoczenie. Wreszcie teraz jako święty papież kontynuuje swe dzieło, więc warto korzystać ze wszystkich tych dóbr, jakie nam oferował i wciąż oferuje.

Propozycje do rozważenia w grupach lub indywidualnej pracy bądź dla chętnych:

- Człowiek-mem czy człowiek-legenda? – przygotuj rozprawkę na ten temat (alternatywnie klasa może przygotować się do debaty na ten temat na kolejnej lekcji, w domu zbierając argumenty za każdym ze stanowisk. Na lekcji uczniowie losowo zostaną przydzieleni do drużyn reprezentujących określone stanowisko. Na tę

---

⁴ E. Szabla, *Charakterystyka memów internetowych w kontekście wybranych zagadnień prawa autorskiego*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2 (2018), s. 44-45.

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

propozycję zadania lub pracy na lekcji warto zdecydować się w klasach, w których uczniowie potraktują poważnie zaproponowany temat).

- Wejdź na stronę <https://jp2online.pl/> i korzystając z wyszukiwarki, wpisz interesujące Cię słowo, np. związane z wiarą lub moralnością. Zapoznaj się z wybraną wypowiedzią papieża na ten temat (nauczyciel może rozdać uczniom kartki z kodem QR do strony z załącznika nr 3).
- W Wielki Piątek 2005 roku ogłoszone zostało przesłanie, w którym papież napisał: „I ja także ofiaruję moje cierpienia, aby dopełnił się Boży plan, a Jego słowo trwało wśród ludów”. W kontekście filmu uzasadnij, że odejście Jana Pawła II było spełnieniem tych słów.

Modlitwa

Fragment Litanii do św. Jana Pawła II⁵:

*Święty Janie Pawle – módl się za nami
Przyjacielu Świętych i Błogosławionych,
Stróżu Kościoła nauczający prawd wiary,
Niestrudzony Pielgrzymie tej ziemi,
Misjonarzu wszystkich narodów,
Świadku wiary, nadziei i miłości,
Wytrwały Uczestniku cierpień Chrystusowych,
Papieżu Bożego Miłosierdzia,
Przyjacielu i Wychowawco młodzieży... .*

Opracowała: dr hab. Aneta Rayzacher-Majewska, prof. UKSW

Załącznik 1

POŻEGNANIE Z OJCEM ŚWIĘTYM⁶

Pożegnanie z Janem Pawłem II miało w Polsce charakter święta, które swoją niezwykle atmosferą przypominało jedynie jego pielgrzymki do ojczyzny. Polacy przez ponad tydzień żegnali się z Ojcem Świętym na różne sposoby – indywidualnie i wspólnotowo, w różnych wymiarach – osobistym, religijnym, narodowym, a także w różnych miejscach – w domu, w kościele, w przestrzeni publicznej. Zapytaliśmy ankietowanych o ich własne doświadczenia w

⁵ <https://niezbednik.niedziela.pl/arttykul/4914/Litania-do-sw-Jana-Pawla-II> [10.03.2025].

⁶ CBOS, *Refleksje i wspomnienia Polaków po śmierci Jana Pawła II*. Komunikat z badań, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2005/K_099_05.PDF [10.03.2025].

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

tamtych dniach. Dla zdecydowanej większości Polaków ostatnie chwile życia Ojca Świętego i dni po jego śmierci były okresem rekolekcji, w czasie których poznawali lub przypominali sobie papieskie nauczanie, jego przesłanie (87%) oraz wspólnie z innymi rodakami modlili się w intencji Papieża na Mszy Świętej, nabożeństwie, czuwaniu (72%). Większość badanych w godzinie śmierci Jana Pawła II zapalała świeczkę w oknie swojego mieszkania (61%), a także zawiesiła jego portret (60%). Ponad połowa (57%) wraz z innymi zapalała też znicze lub świece w miejscach publicznych – tam, gdzie kiedyś był papież, pod jego pomnikiem lub zdjęciem, na ulicy lub placu jego imienia, na terenie kościołów. Dwie piąte (40%) kupiło jakieś pisma lub nagrania Ojca Świętego. Niemal tyle samo osób (37%) wywiesiło w swoim oknie przybraną kirem flagę narodową lub papieską. Prawie co czwarty badany (23%) ubierał się na czarno lub biało, nosił na ubraniu białą wstążeczkę, a niemal co piąty (18%) umocował na swoim aucie wstążki w kolorach papieskich i czarnym. Ponad jedna siódma (15%) uczestniczyła w marszach organizowanych na znak wdzięczności Ojcu Świętemu za jego pontyfikat. Co dziesiąty Polak (10%) współorganizował uroczystości. Co jedenasty (9%) wpisał się do księgi kondolencyjnej wyłożonej w kościele lub urzędzie. Dzięki transmisjom telewizyjnym lub radiowym w pogrzebie Jana Pawła II uczestniczyli niemal wszyscy rodacy, przeżywając tę uroczystość w domu (95%) lub wraz z innymi na placu, w kościele (11%).

Załącznik 2

1. Przedwczesna wiadomość o śmierci papieża, przerwany mecz 1 kwietnia Lech Poznań-Pogoń Szczecin

Radek Sołtys ze Stowarzyszenia Wiara Lecha uczestniczył w przerwanej meczu: „Utworzyliśmy krąg na środku boiska, wszedł nasz kapelan i zaczęliśmy się modlić. Wielu, naprawdę wielu piłkarzy płakało, trudno było powstrzymać łzy w tym momencie. To było coś, co zostanie we mnie do końca życia i za co dziękuję Panu Bogu, że to przeżyłem”.

2. Kard. Stanisław Dziwisz, sekretarz Karola Wojtyły, potem Jana Pawła II

„Pierwszy raz to powiem. Wieczorem gdzieś koło ósmej przyszła na mnie taka myśl, taka świadomość – trzeba odprawić Mszę Świętą, bo to było w przeddzień Niedzieli Bożego Miłosierdzia (...), przecież był związany z nabożeństwem do Bożego Miłosierdzia. On

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

przecież na nowo odkrył Faustynę, także te ostatnie momenty w jego życiu były jakoś kierowane z góry, że przeżył je przez tę Mszę Świętą z okazji Bożego Miłosierdzia”.

3. Abp Stanisław Nowak, Jasna Góra, Częstochowa

„Stało się... przyszła wiadomość, że Ojciec Święty... nie żyje... [płacz wiernych] Słowami modlitwy Anioł Pański, którą on tak chętnie zawsze za zmarłych odprawiał... Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi...”.

4. Krzysztof Ziemięc, dziennikarz

„Dziennikarz nie jest po to, aby pokazywać emocje, a mnie było strasznie trudno to ukryć. Po prostu papież był obecny w moim życiu od początku do końca, od takich pierwszych chwil, kiedy zyskałem jakąś świadomość jako w miarę dorosły człowiek (...), dorastałem, dojrzywałem z nim i prywatnie, i zawodowo, i jak ja miałem podać tę informację, że papież nie żyje, to ja pamiętam, że mi po prostu tak tutaj coś zasychało w gardle, że ja nie byłem w stanie wydusić z siebie słowa (...). Ludzie sami wiedzieli, że trzeba przyjść; wiedzieli, gdzie mają przyjść (...) przed kościół św. Anny w Warszawie, ale druga część przyszła na – dziś to jest plac Piłsudskiego, wtedy to był plac Zwycięstwa (wtedy, mówię w czasach PRL, wtedy ta pierwsza historyczna Msza papieska). Stali, modlili się, płakali, zapalali znicze, czuwali całą noc”.

5. Piotr Augustynek, fotograf, kamerzysta

„Pamiętam doskonale gdzieś na Brackiej w drodze spod kościoła Mariackiego w drodze na Franciszkańską rozplakałem się... i lzy się polały. (...) Komórki były wtedy takie prymitywne, ale ta technologia wystarczyła do tego, że w ciągu jednego dnia setki tysięcy ludzi potrafiło się na 21.37 następnego dnia skrzyknąć i przyjść na Błonia modlić się. (...) liczbę ludzi można było policzyć po ilości zniczy czy świeczek, które trzymali wtedy w rękach. Po dwudziestu latach wróciły te wspomnienia wielkiego tłumu podczas Mszy Świętej z osiemdziesiątego trzeciego roku”.

6. Magdalena Hodalska, medioznawca, autorka publikacji naukowej związanej ze śmiercią papieża

„Wtedy pracowałam z ekipą zagranicznych korespondentów, ludzie zaczęli gromadzić się na Franciszkańskiej i ja tam z ekipą amerykańskich dziennikarzy również byłam. Byłam i tłumaczem, i przewodnikiem, więc właściwie nie przeżywałam tego tyle emocjonalnie, ile zawodowo. I akurat tam na Franciszkańskiej ci zagraniczni dziennikarze (...), ich dziwiło to,

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

że ludzie w milczeniu patrzą w puste okno. Patrzyliśmy w puste okno i żegnaliśmy kogoś, kto z tego okna mówił do nas ważne rzeczy, bardzo osobiste. I to było bardzo osobiste to pożegnanie”.

7. Dzwonnicy dzwonu Zygmunta na Wawelu

„Sobota, drugiego kwietnia, myśmy z żoną pojechali do przyjaciół, jak chyba większość Polaków siedzieliśmy przed telewizorem i oglądaliśmy relację bezpośrednią z Watykanu. I w pewnym momencie czarny ekran, za sekundę 21.37, ja mówię do kolegi: zabierzesz żonę moją, odwieziesz do domu. Wsiadam w auto i jadę. To było spontaniczne, nikt nas nie zwoływał.

Kościelny otworzył katedrę i to tak w sumie jakoś pół godziny, trzy kwadransy po tej wiadomości zaczęliśmy dzwonić.

Ruszył dzwon, też wszyscy w ciszy obdzwoniliśmy, przyklękliśmy, pomodliliśmy się i tyle...

Dzwonienie pamiętam dokładnie, trwało 27 minut, po minucie za każdy rok pontyfikatu”.

8. Agnieszka i Jacek Łazowscy, narzeczeni biorący ślub 2 kwietnia 2005 roku o 21.00

„Bardzo mi zależało, żeby ten ślub był nie takim zwykłym świętem... Ja się tak modliłam o to, żeby to był dzień, podczas którego się będziemy modlić. Stało się tak, że się parę tysięcy ludzi modliło na tym ślubie (...), naprawdę byłam otoczona modlitwą.

Ja chciałem mieć skromny ślub. Wyobrażałem sobie, że to jednak będzie mniej, dużo mniej osób, a okazało się, że było wiele tysięcy ludzi.

To był taki dzień, kiedy miałam poczucie, że wszystko Pan Bóg zaplanował.

Ja też miałem takie wrażenie. (...) Skończyliśmy przyjmować życzenia – to pamiętam – i wtedy przyszła wiadomość, że Jan Paweł II zmarł. Wtedy wszyscy uklękli, cały tłum, my wraz z nim tam klęczeliśmy kilka minut, minutę, dwie – nie pamiętam”.

9. Ks. Robert Skrzypczak (błogosławił ślub Agnieszki i Jacka 2 kwietnia 2005 roku o godzinie 12.00)

„Ogłosiliśmy tę wiadomość. Ona tak jakby prądem przeszła ludzi. Wytworzył się taki niezwykły klimat, nawet ludzie w najbliższym otoczeniu rzucali się sobie w ramiona i się przytulali (...). Kiedy odchodził Jan Paweł II, to był moment charyzmatyczny, szczególny. Wtedy dopiero zaczęło się dziać. Byłem świadkiem i miałem wewnętrzne przekonanie, że Jan

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Paweł II w momencie śmierci zyskuje jakieś szczególne wpływy u Boga. Nigdy nie zapomnę tego momentu takiej niesamowitej duchowej mobilizacji. Myśmy wtedy dzień i noc nieustannie posługiwali w kościele. Były modlitwy, były Msze Święte, było spowiadanie. 30, 40, 50 lat... po tylu latach ludzie wracali wtedy do spowiedzi. Legia cudzoziemska, płatni mordercy, czasem spowiadałem do trzeciej, trzeciej trzydzieści w nocy, padałem potem ze zmęczenia. Między śmiercią a pogrzebem coś jakby umknęło uwagi Złemu... coś wyszło spod kontroli, że nagle tak wiele ludzi, którzy nawet nie identyfikują się z Kościołem, nagle chciało brać udział w tej wielkiej wspólnotcie ducha. Wielu ludziom anioł podniósł głowę”.

10. Andrzej Malik, Wisła Kraków

Dla mnie (...) było to mocne, bardzo mocne doświadczenie. Zaskoczyła mnie ilość naszych kibiców, ilu się zebrało, no nie myślałem, że po prostu na taką uroczystość takie tłumy się zbiorą. Ten przemarsz spod stadionu Wisły na stadion Cracovii – kibice Cracovii powtarzali wtedy, że pierwszy raz widzieli, że Wisła płynie przez Błonia na stadion Cracovii. Obawy były tego typu, że stałeś na Mszy, ludzie się tam wymieszali (...) no i jest: pojednajcie się i ty nie wiesz, komu podajesz rękę. Teraz wszyscy mówią, że to było takie chwilowe, że to było mdłe... nic z tego nie wynikło później. Dla mnie wynikło. Mój kuzyn – on jest kibicem Cracovii – urodziła mu się córeczka, której ja zostałem chrzestnym”.

11. Robert Makowski, Cracovia

Środowiska kibicowskie po prostu stanęły na wysokości zadania w tamtym dniu. Zrobiliśmy coś, co faktycznie można uznać za coś wyjątkowego. Ten hołd był tym silniejszy, trudniejsze było to wyzwanie, którego się podjęto. Dla nikogo nie jest tajemnicą, że jeżeli mamy dwa silne kluby w jednym mieście, no to między tymi dwoma klubami panuje daleko idący antagonizm. Rywalizacja w Krakowie tych dwóch klubów jest najstarszą rywalizacją, bo obydwa kluby zostały założone w 1906 roku. (...) ta rywalizacja na różnych płaszczyznach się odbywała.

Wszyscy byli zaskoczeni ogromem i skalą tego pospolitego ruszenia. Musiało się wlać, no myślę, około 10 -15 tysięcy ludzi, żeby wziąć udział w tej Mszy z poziomu murawy, ponieważ wszyscy nie zmieściliby się na trybunach. Tak naprawdę myślę, że nikt do końca nie miał pewności, czy ta Msza przebiegnie spokojnie, bo jednak zaproszenie było otwarte i mogli z niego skorzystać absolutnie wszyscy, włącznie z największymi antagonistami Cracovii. Mam w sobie głębokie przekonanie, że nie należy deprecjonować tego, co się wtedy działo”.

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „21.37”

Załącznik 3

<https://jp2online.pl/>